

Yeni geosiyasi nizamın formalaşdığı bir dövrdə Azərbaycan və Amerika Birləşmiş Ştatları arasındakı münasibətlər ənənəvi diplomatik çərçivələri aşaraq, strateji tərəfdaşlığın yeni, daha yüksək səviyyəsinə yüksəlib. Ötən 30 il ərzində enerji təhlükəsizliyi çərçivəsində təşəkkül tapan əməkdaşlıq bu gün texnoloji modernləşmə, rəqəmsal transformasiya və regional sülhün təminatı kimi yeni təməllər üzərində inkişaf edir. Martın 10-da Vaşinqtonda ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatasının 30 illiyinə həsr olunmuş "Amerika Birləşmiş Ştatları-Azərbaycan Ticarət və Biznes Gündəliyi: Bazarların Birləşdirilməsi - Gələcəyin Qurulması" adlı beynəlxalq konfransın keçirilməsi də iki ölkə arasında tərəfdaşlığın daha dinamik mərhələyə qədəm qoyduğunu nümayiş etdirdi.

Azərbaycan-ABŞ strateji tərəfdaşlığı inkişaf mərhələsindədir

İqtisadi əməkdaşlıq texnoloji modernləşmə və rəqəmsal transformasiya üzərində yenidən inşa olunur

Konfransda aparıcı maliyyə və inkişaf qurumlarının iştirakı Azərbaycan bazarının amerikalı investorlar üçün ciddi maraq kəsb etdiyini və ABŞ-nin Azərbaycanla iqtisadi münasibətləri dərinləşdirməkdə maraqlı olduğunu təsdiqlədi.

Tədbirdə çıxış edən ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatasının icraçı direktoru Natiq Baxışov 30 il əvvəl qoyulan vizyonun bu gün özünü doğrultduğunu və palatanın dialoq platforması kimi fəaliyyətini davam etdirəcəyini vurğulayıb. İqtisadiyyat nazirinin birinci müavini Elnur Əliyev isə otuz il əvvəl Amerika şirkətlərinin enerji sektorunun inkişafında oynadıqları rolunu xatırladaraq, hazırda tərəfdaşlığın növbəti mərhələsinə keçildiyini diqqətə çatdırıb. O, əsas məqsədin siyasi impulsu konkret investisiya layihələrinə çevirmək olduğunu söyləyib və 30 il ərzində ABŞ-nin Azərbaycana 19 milyard dollar birbaşa investisiya yatırdığını, hazırda 200-dən çox Amerika şirkətinin ölkəmizdə fəaliyyət göstərdiyini diqqətə çatdırıb.

Qeyd olunan statistik rəqəmlər ABŞ-nin Azərbaycan iqtisadiyyatında nə dərəcədə yer aldığını, ölkəmizin təkcə malların alıcısı yox, həm də cəlbedici investisiya mərkəzi olduğunu təsdiqləyir. Azərbaycanın müstəqillik qazandığı ilk illərdə özəl sektorlar ara-

sında körpü qurmaq və uzunmüddətli iqtisadi əlaqələri inkişaf etdirmək kimi aydın vizyon var idi. 1996-cı ildən bəri fəaliyyət göstərən Ticarət Palatası müstəqilliyimizin ilk illərində Qərb bazarlarına çıxışda və xarici investisiyaların ölkəyə cəlb edilməsində mühüm platforma rolunu oynayıb. Ortaq maraq, etimad və fürsətə əsaslanan əməkdaşlıq ötən müddət ərzində güclü və davamlı tərəfdaşlığa çevrilib. 90-cı illərin əvvəlində qoyulan hədəflər bu gün özünü doğruldub və hazırda daha genişmiqyaslı, enerji, logistika və texnoloji sahələrdə əməkdaşlıqla əvəzlənib.

ABŞ-Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığın yeni mərhələsinin əsasını qoyan bu cür görüşlər iqtisadi əməkdaşlığın gələcək inkişafı üçün yol xəritəsini müəyyənləşdirir. Yeni yanaşmanın detallarını və regional ticarət əlaqələrinə təsirini ABŞ Dövlət katibinin enerji və kritik mineral- lar üzrə köməkçisinin müavini Reqqi Sinxin fikirləri aydın şəkildə ortaya qoyur. Dövlət Departamentinin rəsmisi bildirib ki, Prezident Donald Trampın Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevlə avqustun 8-də keçirdiyi tarixi görüşlər və anlaşımlar sayəsində iki ölkə arasında münasibətlər ağılaşmaz səviyyədə də-

yişib. O, Cənubi Qafqazda sülhün açarlarından birinin "Tramp marşrutu"nun yaradılması olduğunu vurğulayaraq, bu layihənin uzun müddət bağlı olan regional ticarət yollarını bərpa edəcəyini diqqətə çatdırıb. Sinxin bəyanatı regionda geosiyasi reallıqların köklü şəkildə dəyişdiyini və sülhün iqtisadi rifahın, ticarət yollarının açılmasının zamanəti kimi çıxış etdiyini göstərir. Bəyan edildiyi kimi, 2024-cü il avqustun 8-də Vaşinqtonda keçirilən yüksək səviyyəli təmaslar iki ölkə arasında siyasi etimadı maksimal həddə çatdırdı. Eyni zamanda regional təhlükəsizlik və iqtisadi sabitlik üçün yeni imkanlar açdı. Bu razılaşmalar tərəflərin qlobal enerji təhlükəsizliyi və logistika zəncirlərində birgə mövqe tutmasını təmin edərək, münasibətləri ənənəvi formatdan müttəfiqlik müstəvisinə keçirdi. Sinx vitse-prezident Cey.Di.Vensin Azərbaycana səfəri zamanı imzalanan Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının ikitərəfli münasibətləri görünməmiş bir səviyyəyə qaldırdığını qeyd edib. Bu mühüm sənəd hər iki dövlətin bir-birinin maraqlarını rəsmən tanıması və Azərbaycanın təhlükəsizlik arxitekturasında ABŞ-nin payının artmasının təsdiqidir. Xartiya enerji, ticarət və investisiya sahələri ilə yanaşı, süni intel-

lekt, rəqəmsal inkişaf, təhlükəsizlik və müdafiə kimi mühüm istiqamətləri də əhatə edir.

İki ölkə arasında ticarət dövryyəsinin mövcud vəziyyətini, Amerika biznesinin Azərbaycan bazarına marağını ABŞ Ticarət katibinin müavini Ceffri Kesslerin statistik təhlilləri bariz şəkildə əks etdirib. Kessler təkcə son bir ildə ABŞ-nin Azərbaycana ixracının 54 faiz artdığını vurğulayıb. Bu göstərici ticarət dinamikasının keyfiyyətə yeni mərhələyə keçdiyini sübut edir və biznesin siyasi dalğalanmalara qarşı yüksək immunitetə malik olduğunu təsdiqləyir. Adətən, 50 faizdən yuxarı sıçrayışlar təsadüfi olmur. Ekspertlərin fikrincə, ABŞ-dən Azərbaycana ixracın bu dərəcədə kəskin artması bir sıra sektorlarla bağlıdır. Azərbaycanın rəqəmsal transformasiya və "ağıllı şəhər" layihələri üçün ABŞ-dən proqram təminatı və yüksək texnoloji cihazlar alınır. Eyni zamanda kənd təsərrüfatında Amerika istehsalı olan müasir suvarma sistemlərinə və texnikalara tələbat artır.

ABŞ Azərbaycanı yüksək texnologiyalı məhsulların ixracı üçün etibarlı tərəfdaş kimi görür. Amerika ixracatçılarının Azərbaycan bazarına olan marağının artması ölkədəki biznes mühitinin proqnozlaşdırıla bilməsi ilə

bağlıdır. İndiki artım tempi qorunarsa, yaxın illərdə Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun modernləşməsində Amerika texnologiyaları aparıcı rola sahib olacaq. Azərbaycanın iqtisadi standartları Qərb standartlarına daha sürətlə uyğunlaşacaq.

Konfransda Azərbaycanın enerji sektoru üzrə qlobal miqyasdakı təşəbbüslərinə də toxunulub. SOCAR-ın beynəlxalq bazarlardakı fəaliyyətini genişləndirmək və enerji təhlükəsizliyi zəncirində yerini möhkəmləndirmək üçün atdığı addımları SOCAR-ın prezidenti Rövşən Nəcəf konkret faktlarla ifadə edib. Neft şirkətinin rəhbəri vurğulayıb ki, SOCAR ABŞ-dəki layihələrə qoşulmaq və pay əldə etməkdə maraqlıdır. O, artıq "Exxon" ilə əməkdaşlığa başlanıldığını və ABŞ-nin müasir texnologiyalarının, təcrübəsinin Azərbaycanın quru və dəniz layihələrində tətbiqinin Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyacağını qeyd edib. SOCAR-ın ABŞ bazarında pay sahibi olmaq istəyi Azərbaycanın iqtisadi ambisiyalarının qlobal miqyasda böyüdüynü və ölkənin transmilli korporasiya kimi beynəlxalq enerji zəncirində yerini möhkəmləndirdiyini göstərir. Bu strateji qərar Azərbaycanın qlobal enerji layihələrində iştirak edən və texnologiya transferi həyata keçirən strateji oyunçuya çevrilməkdə olduğunu göstərir.

Azərbaycan üçün ABŞ texnologiyalarına və kapitalına çıxış ölkəmizin postneft iqtisadiyyatına keçidini sürətləndirən mühüm katalizatorlardan biridir. ABŞ üçün isə Azərbaycan etibarlı, sabit və mütərəqqi bir tərəfdaşdır.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*